

Durme- en Scheldeland

NR 2 | 2008 | JAARGANG 11 | DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT VAN DE REGIONALE NATUURVERENIGING VZW DURME

In de kijker

Neem eens een predator beet

Colofon

Natuurbehoud langs Durme, Moervaart, Schelde

NR212008

2

Redactie:

Domien van Parys, Michaël Crapoen (opmaak), Jozefien Schaffler, Jan Maertens (eindredactie)

Secretariaat:

Bezoekerscentrum Molsbroek
Molsbergenstraat 1
9160 Lokeren
tel/fax: 09 348 30 20
e-mail: info@vzwdurme.be
website : www.vzwdurme.be

Abonnementen:

€ 8,00 per kalenderjaar
Betalingen kunnen gebeuren via de afdelingen, de bezoekerscentra of door overschrijvingen op 001-2299900-09 van vzw Durme, Molsbergenstraat 1, 9160 Lokeren

Leden die zich ook op "t Groene Waasland", het tijdschrift dat vzw Durme uitgeeft samen met andere Wase natuurverenigingen, willen abonneren, betalen € 11,00 per kalenderjaar.

Artikels voor het volgende tijdschrift moeten digitaal worden bezorgd aan de redactie of aan het secretariaat voor 1 juni. De auteurs zijn verantwoordelijk voor hun publicaties.

Overnemen van artikels is toegelaten als je de bron vermeldt.
Alle foto's zijn auteursrechtelijk beschermd.

Taalkundig advies:

Paule Bosch

Ontwerp:

Anke Tacq

Druk:

www.drukindeweer.be

Gedrukt op milieuvriendelijk papier met plantaardige inkt.

Cover: Snuitkever (An De Wilde)

Inhoud

- 3 Voorwoord
- 4 Molsbroek in de aderen; gesprek met André Tempels
- 7 Fietspad nabij Durmedijkken
- 8 Stiltegebied verstoord in Stekene
- 9 Wel en Wee
- 12 For the love of insects
- 14 Struweeltjes
- 18 "De weemoed van een stille palingvisser": een groen boek
- 22 Stropende jachtwachter zwaar veroordeeld
- 23 JNM-Durmeland beheerd insectentuin
- 24 Vogelnieuws
- 26 Activiteitenkalender

Beste vrienden van de natuur,

Zaterdag 23 februari.

"De natuur, de mensen houden ervan, als er tenminste beton ligt. Men zou wel eens in een plas kunnen trappen. Eikes het gedacht alleen al... Wat wil je, waar men leeft met de gedachte dat jeeps stadauto's zijn?", lees ik in een column van Dimitri Verhulst.

M'n gedachten verplaatsen zich spontaan, beelden flitsen door elkaar: de Linie, de Meersen van Eksaarde-Daknam, de Buylaers, Molsbroek, de Hamputten, het Groot en Klein Broek, Hamme, Zele, de Durme...

Ik sta op, blader door het werkingsverslag 2007 en besef welke prachtige prestaties door onze vrijwilligers en professionele medewerkers dagelijks worden neergezet. Ik ben hun dankbaar, we doen het goed hier in 't Waasland!

En opnieuw staan we voor een boeiende lenteperiode en gaan we - zoals de foto op de voorpagina bewijst - weer onze vleugels uitslaan:

20 april: de Dag van de Aarde wordt deze keer een Molsbroekdag, om van te genieten!

We gaan een tocht rond de groene long van Lokeren aangenaam inkleuren. In samenwerking met JNM-Durmeland organiseren we leuke doe-activiteiten voor jong en oud op het wandelpad rond het reservaat Molsbroek. Om het geheel af te ronden, zorgen we voor hapjes,

NR21 2008

3

Op vrijdag 6 juni start de ongemeen boeiende roofvogelscur-sus. Wees erbij!

Foto Joris Everaert

drankjes en ijsjes – allemaal ecologisch verantwoord geproduceerd.

Tot eind juni loopt er een heuse tentoonstelling over roofvogels in bezoekerscentrum Molsbroek. Aansluitend hebben we in juni een roofvogelcursus op touw gezet met spreekbeurten, een braakbalpluissessie en als kers op de taart een roofvogelwandeling in het reservaat de Fondatie.

'Berlare in 't Groen' wordt onze volgende zomertentoonstelling in bezoekerscentrum Donkmeer, i.s.m. de Vrije Basisschool De Duizendpoot uit Berlare.

Meer hierover in ons volgende nummer van Durme- en Scheldeland.

Minder spectaculair, doch zeer boeiend is de samenwerking met lerares-kunstnares Teresa Smet. Begeleid door Jan Maertens kan je samen met haar de 'workshop Molsbroek' en de 'vakantiecursus natuurschilderen' volgen, midden in de natuur van Zele en Berlare.

Je leest over dit alles en nog een aantal andere zaken gedetailleerd binnenin het tijdschrift.

Ik wens jullie veel leesgenot,

Domien Van Parys

Molsbroek in de aderen

Gesprek met André Tempels

Michaël Crapoen

NR212008

4

Zoals bij iedere vereniging – groot of klein – vormen vrijwilligers de bouwstenen van een goed functionerend en doelkrachtig ideaalbeeld.

Om het met een metafoor te zeggen: vergelijk het met een huis. Zonder muur kan je geen schilderij of spiegel ophangen of heb je geen venster op de wereld; zonder vloer sta je in de modder, zonder dak word je nat, enz. Mensen die zich onbaatzuchtig inzetten voor een en ander zijn het sociaal weefsel van onze samenleving. Of het nu is voor de plaatselijke fanfare, de jeugdbeweging of een natuurvereniging begot... één ding is zeker, zonder hen zou het alvast een stuk minder leuk toeven zijn op deze aardkloot.

Sommige van die bouwstenen zijn vroeger gelegd dan andere en vormen zo dus als het ware de fundamenteën van het huis. Zij waren er dus van 'in den beginne' bij.

Deze reeks wil een beeld schetsen van onze vrijwilligers en brengt me deze keer bij één van die pioniers van vzw Durme: André Tempels. Je kan hem in Lokeren bijna dagelijks vinden in twee gebieden die hem nauw aan het hart liggen, namelijk de Buylaers en het Molsbroek in het bijzonder. Daar neemt hij diverse taken op zich. Hoog tijd om met een gesprekje de beweegredenen van deze bijzondere man te achterhalen.

André, hoe komt het dat jij je zo inzet voor het Molsbroek en de Buylaers? Ik vermoed één of andere speciale binding met het gebied?

André: Juist, ik ben in 1938 geboren aan de Molsbergen (*straat palende aan het Molsbroek, nvdr*) dus eigenlijk zo goed als in het huidige Molsbroek! (*lacht*) Mijn volledige jeugd speelde zich hier dan ook in deze buurt af.

Vertel...

André: Wel.. de spreekwoordelijke portie kattenkwaad was uiteraard nooit ver te zoeken en het vroegere Molsbroek met al z'n hooilanden en grachtjes was eigenlijk één grote speeltuin. Het rivierduin en de talrijke bosjes waren ideale speellocaties. Wist je trouwens dat ik in het Molsbroek heb leren zwemmen? In de baansloot (*centrale trekgracht, nvdr*) was het water dieper dan in de omliggende grachtjes en kon je makkelijk zwemmen.

Je kan je ook wel voorstellen dat de vroegere schietstand van de Duitsers naast het bezoekerscentrum een grote aantrekkingskracht had op ons, jonge snoodaards.

André woont vlak naast de Buylaers en het Verloren Bos en kan in z'n tuin meegenieten van het rijke vogelleven daar.

"Het vroegere Molsbroek met al z'n hooilanden en grachtjes was eigenlijk één grote speeltuin".

Kinderen worden groot en strekken dan hun spreekwoordelijke vleugels uit. Jij bleef toch blijkbaar een binding houden met het Molsbroek?

André: Het bloed kruipt waar het niet gaan kan (*trekt de schouders op*). Ik ben op 55-jarige leeftijd op brugpensioen moeten gaan en aangezien ik niet echt hobby's had, ben ik me bij de toenmalige voorzitter van vzw Durme André Verstraeten gaan aanmelden als vrijwilliger. Het gebied dat ik kende uit m'n jeugd had de laatste decennia immers te maken met vele problemen. Nu ik heel wat tijd had, kon ik iets terugdoen voor het gebied dat me zoveel voldoening had geschonken.

Wat stelde André dan voor?

André: In die periode zocht hij voor het Molsbroek nog een opzichter. Iemand die een oogje in het zeil kon houden en die waakte over de rust van het reservaat. Bijvoorbeeld mensen op een beleefde en informatieve manier aanspreken wanneer ze hun hond niet aangelijnd hebben of wanneer er planten zouden geplukt worden. Ik zorg er ook voor dat er in de winterperiode steeds voldoende voedsel voor de vogels voorradig is aan de voederwand. André Verstraeten was toen echter ook op zoek naar een viswachter.

Pardon, iemand die op vis wacht?

André: Maar nee, iemand die ervoor zorgt dat er op een vlotte en verantwoorde manier in het

Molsbroek kan worden gevist. Het Molsbroek is trouwens één van de enige natuurreervaten in Vlaanderen waar vissers echt in het reservaat mogen vissen. Al sinds de 70'er jaren kunnen zij hier op enkele welbepaalde plaatsen terecht. In de viscontracten die we met hen afsluiten, staan uiteraard enkele regels. Je moet bv. een minimumafmeting van de vis respecteren, tijdens sommige periodes mag je niet op snoek vissen, enz. Al enkele jaren geleden ben ik echter gestopt met de functie van viswachter (*nu is dit John Laureys, nvdr*). Hoe graag ik het nog zou willen... ik moet toch wat met mijn leeftijd rekening houden.

Kan ik best begrijpen. Daar zal vast wel heel wat tijd en energie ingekropen zijn?

André: Dat viel best wel mee. Zeker als je weet dat ik in het Molsbroek ook nog actief ben als rattenvanger.

Ook dat nog! Zijn er hier dan nog zoveel ratten aanwezig?

André: Ik heb dat tot nu toe een goede 13 jaar gedaan en ik heb tijdens die periode toch al gauw een 400-tal hoofdzakelijk muskusratten gevangen. De laatste 5 jaar merk je hier echter een spectaculaire daling in het aantal dieren. Naast de inspanning die wij leveren, kan dat ook op het conto van de professionele rattenvangers van de Vlaamse Gemeenschap geschreven worden. Ik denk persoonlijk ook wel dat de vossenpopulatie hier voor een deeltje tussenzit en dat is geen slechte evolutie!

In z'n actieve vrijwilligersloopbaan heeft André al gauw een 400-tal muskusratten gevangen.

NR212008

Blijkbaar vind je wat je hier allemaal doet toch wel leuk, anders zou je er niet zoveel tijd in steken, toch?

NR212008

6

André: Zeker! Het zijn allemaal kleine taakjes, maar die zorgen er in zijn geheel voor dat het voor iedereen een stuk aangenamer toeven is in het Molsbroek en de Buylaers. Ook het professionele kader van vzw Durme probeer ik zo een stukje te helpen door bijvoorbeeld de waterpeilen door te geven of door te melden wanneer het wandelpad versperd is door takken. Ik heb een aantal jaar geleden ooit eens een rekensommetje gemaakt van het aantal kilometer dat ik van bij mij thuis naar het Molsbroek en terug heb gefietst. Ik kwam uit op zo'n slordige 77.000 kilometer!

Dat kan tellen! Om ons gesprekje af te sluiten, hoe zou je jezelf omschrijven André?

André: Ik ben geen grote natuurkenner, maar ik hou heel veel van de natuur en probeer ze daarom op mijn manier ook mee te beschermen. Als je goed zoekt dan kan je nog mooie stukjes natuur zoals het Molsbroek en de Buylaers vinden. Voor mij is het vanzelfsprekend om me daarvoor in te zetten, zeker als je

weet hoeveel natuur er hier in onze regio al is verdwenen. Ik voel dat ik een dagje ouder aan het worden ben en ook m'n gezondheid laat al eens een steekje vallen. Daarom hoop ik van harte dat er zich in de nabije toekomst nieuwe mensen geroepen voelen om een stukje van hun eigen biotoop te beschermen.

We hopen het samen met jou André! Heel erg bedankt voor dit zeer leuke gesprek en hopelijk brengt het mooie weer jou weer iets vaker naar het Molsbroek!

Wil je zelf graag als vrijwilliger meewerken aan natuurbescherming in je eigen streek of dorp? Vzw Durme heeft immers heel wat vrijwillige helpershanden nodig.

Meld je dan aan bij één van de afdelingen, conservators of op het secretariaat per mail op info@vzwdurme.be of telefonisch op 09 348 30 20.

Ga ook eens langs op onze website: www.vzwdurme.be.

Wandeling Natuurleerpad Verloren Bos - Buylaers

Het Natuurleerpad Verloren Bos-Buylaers is helemaal vernieuwd en zal feestelijk worden geopend!

De wandeling start om 19.30 uur in het kasteel Verloren Bos, met een inleidend woordje van de Schepen van milieu. Zij zal hierin kort een toelichting geven over het natuurleerpad en het bosbeheersplan van de stad Lokeren voor het moerasbos rondom het kasteel.

Het natuurleerpad is een samenwerking tussen de cel Groen, dienst milieu en landbouw van de stad Lokeren en vzw Durme. Het werd in 1983 ontworpen en nu geactualiseerd.

Het pad loopt door het Domein Verloren Bos en Natuurreservaat de Buylaers en is 2 km lang. Het begint en eindigt aan het toegangshek van het kasteel Verloren Bos en omvat 16 haltes waar je in de brochure meer kan lezen over de geschiedenis en het beheer van het gebied. We eindigen die dag met een leuke receptie in het kasteel!

Afspraak: 19u30 aan het kasteel Verloren Bos.

Info: Jozefien Schaffler 09 348 30 20 of jozefien.schaffler@vzwdurme.be

Fietspad nabij Durmedijken in Hamme en Waasmunster

André Verstraeten

NR2 | 2008

7

Foto André Verstraeten

Tijdens de dag van de 'Trage wegen' stelde vzw Durme vorig jaar de ontbrekende strook fietspad langsheen de Durmemeersen nabij de brug in Waasmunster centraal in de kijker. Deze strook van 400 meter is immers al meer dan 7 jaar geleden in eigendom toegekend aan de gemeente Waasmunster in het kader van de ruilverkaveling Hamme. Het is de enige ontbrekende schakel in een grotendeels autovrij fietspad vanaf de Markt in Lokeren, voorbij het Molsbroek en de Durmemeersen in Zele en Hamme en zo verder langs de Durme in Waasmunster tot aan de monding van de Durme in de Schelde. De gemeente Waasmunster heeft tot nog toe dit fietspad langs de Durmemeersen, op 200 meter van de Durmedijk, niet aangelegd. Er werd vooral gewezen op de remmende kostprijs.

Enkele weken later verschenen in de pers verschillende artikels alsof vzw Durme dit fietspad op de Durmedijken zelf wil laten aanleggen. Die berichten zijn totaal verkeerd. Onze vereniging

heeft altijd de Durmedijken vanaf Zele tot aan de brug in Waasmunster voorgesteld als onverharde wandeldijk waar de rustzoekende wandelaar of trage of sportieve fietser terecht kan. Er zijn al verschillende stroken van die dijk aangekocht door vzw Durme en erkend als reservaat.

In de daarbij goedgekeurde beheersplannen is ook het behoud als onverharde, opengestelde en regelmatig te maaien dijk, opgenomen. Ook zijn die Durmedijken opgenomen in het Europees Habitat en Vogelrichtlijngebied.

Deze verkeerde persberichten lokten heel wat reacties uit. Het belangrijkste is echter dat de gemeente Waasmunster die ontbrekende strook fietspad zo vlug mogelijk aanlegt. Waarop wacht het Regionaal Landschap Schelde-Durme om de aanleg van deze strook fietspad te stimuleren of te helpen realiseren? Het zou immers een enorme stap vooruit zijn voor de recreatieve fietsers van Lokeren, Zele, Waasmunster en Hamme.

Bosreservaat en stiltegebied verstoord in Stekene

André Verstraeten

NR2 | 2008

8

Enkele jaren geleden was er overleg met het gemeentebestuur van Stekene over de verharding van de noordelijke dijk langsheen het kanaal van Stekene.

In dit plan was voorzien dat de bebouwde kom van Stekene tot aan de voetgangersbrug op het einde van de Aartdreef in Sinaai geasfalteerd zou worden. Nadien heeft men ook nog het gedeelte tot aan de Koebrug verhard met zeer fijngemalen steen. Vanuit vzw Durme is altijd aangedrongen op het behoud van het onverharde wandelpad op de verder gelegen noordelijke dijk van het kanaal van Stekene tussen de Koebrug en de Boudelo-woonwijk. Daar ligt sinds jaar en dag een opengesteld grazig pad, ideaal voor rustzoekende wandelaars. Maar een verhard pad trekt een groot aantal fietsers en wandelaars aan, wat dit pad voor de rustzoekende wandelaar al veel minder aantrekkelijk maakt. Dit pad loopt ook enkele honderden meter door het bosreservaat *De Herinisse*, eigendom van het Agentschap Natuur en Bos. Dit bosreservaat, één van de laatste gave complete rustgebieden met aanzienlijke oppervlak-

te (90 ha) in onze regio, is nu ook al aangetast en verstoord door druk fietsverkeer.

Als lid van de beheerscommissie van de bosreservaten Oost-Vlaanderen heb ik altijd aangedrongen op een negatief advies voor de aanleg van dit verharde fietspad. Dat bleek tevergeefs. Was het een reservaat van vzw Durme geweest, dan zou dit verhaal wel anders verlopen zijn. Er waren nochtans verschillende alternatieve mogelijkheden.

Langs dit 'stiltepad' staan enkele gedichten en banken opgesteld. Deze dijkverharding is typerend voor de mentaliteit die we best kunnen omschrijven als volgt: "de laatste onverharde weg moet eraan, zodat recreanten overal massaal kunnen komen en met die enkele rustzoekende wandelaars en/of fietsers houden we geen rekening". Een dergelijke mentaliteit van een aantal gemeentebesturen en toeristische diensten is op zoveel plaatsen merkbaar. In Stekene werd die trend nog eens extra in de verf gezet: de inwandeling van dit 'stiltepad' gebeurde met de fanfare !!

Het Kanaal van Stekene, met in de achtergrond het bosreservaat te Stekene en Sinaai. De dijk links is toegankelijk en doodlopend en wordt dus weinig gebruikt. De dijk rechts is nu verhard met fijngemalen steen. Rustverstoring op lange termijn zowel voor de rustzoekende wandelaar als voor zeldzame dieren in het bosreservaat.

Foto André Verstraeten

Wel en Wee

Nieuws uit onze afdelingen

Vzw Durme is actief in vier afdelingen die samen het hele werkingsgebied van de vereniging bestrijken. In 'Wel en Wee' bundelen de plaatselijke medewerkers het nieuws van de voorbije maanden.

NR212008

9

Afdeling Lokeren - Moerbeke - Sint-Niklaas - Stekene

Beter Lokers natuurbeleid

De beleidscel van afdeling Lokeren heeft in december een voorstel van natuurprogramma 2008 overgemaakt aan het stadsbestuur. Dat werd op 19 februari 2008 besproken door een delegatie bestaande uit Jurgen Couckuyt, Bruno De Nijs en André Verstraeten met schepenen Nina Van der Sypt en groenambtenaar Lode De Bruyne. Het was een positief gekleurd gesprek, wat in Lokeren niet denkbaar was tussen 2000 en 2006.

Het stadsbeleid zet langzaam een natuurvriendelijker beleid uit, dat wel nog een flink stuk minder is dan in de gouden Lokerse periode met het duo Georges Anthuenis - Marc De Gryze (1994-2000), toen heel veel gerealiseerd is voor het natuurbehoud, zonder dat andere belangengroepen er schade van ondervonden. Maar in 2007 is bijna vanaf een nulpunt gestart.

Zo zal het natuurleerpad Verloren Bos-Buylaers door een samenwerking tussen vzw Durme en het stadsbestuur worden heringericht en zal een aangepaste folder worden uitgegeven. In 2002 werden al onderhoudswerken aangevraagd op een strook met veel modderputten. Die plannen worden nu uitgevoerd. Het pad wordt ingewandeld op 11 juni 2008. (zie activiteitenkalender)

De zwerfvuilactie, een initiatief van de milieuraad en IDM in samenwerking met het stadsbestuur, loopt vlot. Het is de bedoeling vrijwilligers in te schakelen die in enkele straten van hun keuze geregeld zwerfvuil zullen ophalen en dat deponeren op een plek afgesproken met de

ophaaldiensten. Dat gebeurt nu al in Oudenbos. De eerste vooruitzichten op uitbreiding zijn positief.

Blijkbaar is de tijd nog niet rijp om Lokeren de samenwerkingsovereenkomst met de Vlaamse Gemeenschap (voorheen bekend als 'milieuconvenant') te zien onderschrijven. De administratieve last is nochtans eenvoudiger geworden en diverse leefmilieu-aspecten (en dus alle burgers) kunnen er alleen maar beter van worden. Hopelijk wordt dit iets voor de komende jaren.

De volwaardige aanplanting van Everslaarbos en het beter inplanten van de "groene vingers" door het industriepark E17/3 zal verder met alle betrokken diensten worden besproken in de loop van 2008. Door de snel oprukkende industrie is het dringend noodzakelijk om de landelijke weg van Everslaar naar Zele-Heikant te voorzien van het noodzakelijk groen en daarbij de fietsers ook een bosfietspad aan te bieden.

Nu het landbouwcompensatiefonds in Lokeren met een ruimere subsidiëring en 6000 euro extra is opgewaardeerd, is het logisch dat er strenger toezicht wordt uitgevoerd op het vernielen van kleine landschapselementen zoals knotwilgen en poelen in de open ruimte en in het bijzonder op de heraanplant na kapbeurten met vergunning.

Een reglement op steun en bescherming van merkwaardige bomen wordt administratief nog als moeilijk ingeschat. Ook blijkt dat binnen het stadsbestuur momenteel nog geen haalbare kaart. Wellicht komt er toch enige beweging als vanuit onze afdeling een voorontwerp grondig wordt uitgewerkt. De specialisten van het

VIOE (Vlaams Instituut voor Onroerend Erfgoed) zullen hiervoor worden gecontacteerd.

NR2 | 2008

10

Uitbreiding van de trage wegen blijft door diverse feiten uit het verleden een soort "erfelijk belaste materie", zodat hier voorlopig geen vooruitgang is te verwachten.

Verder is er kort van gedachten gewisseld over windmolens in het toekomstige E17/4 (buiten corridor met drukke watervogeltrek), de terugtrekking van Lokeren uit het Regionaal Landschap Schelde-Durme (zo komt jaarlijks ongeveer 15.000 euro vrij die hopelijk zinvol en rechtstreeks voor de Lokerse natuur zal ingezet worden), kleine onderhoudswerken op de Molsbroek-wandeldijk door de afdeling Zeeschelde en een verbetering van voorafgaande communicatie met het stadsbestuur, een mogelijk te plaatsen speciale nestbak voor de slechtvalk door het deskundige Fonds voor Instandhouding Roofvogels, de bestelling van het hout voor het terras van het bezoekerscentrum Molsbroek en in de stedelijke infokrant de voortzetting van de gewaardeerde rubriek "Het natuurhoekje van de maand".

Ook is van de schepen vernomen dat het stadsbestuur - bij de afbakening van kleinstedelijk gebied - nu het Molsbroek buiten die zonering wil houden.

Dat is een belangrijke stap vooruit, waardoor aan de maximale bescherming van het reservaat in de toekomst niet kan worden geknabeld.

Ten slotte werd het stadsbestuur bedankt voor het uitvoeren van diverse onderhoudswerken die belangrijk zijn voor de bezoekers van het Molsbroek.

Onder andere het wegwerken van de putten in de Molsbergenstraat, vervangen van een onleesbaar geworden stadsplan en vlot regelen van vervanging van twee beschadigde ramen in het bezoekerscentrum.

André Verstraeten

Afdeling Zele – Berlare - Wichelen

Tractorsluis Scheldebroek geïnstalleerd

Op 20 februari werd de nieuw aangelegde Dijkstraat langs het overstromingsgebied 'het Scheldebroek' op het grondgebied van Zele en Berlare opnieuw opengesteld.

Nieuw is de installatie van een tractorsluis waardoor gewoon autoverkeer niet langer mogelijk is.

Dat is het resultaat van een actie die werd gecoördineerd vanuit vzw Durme in samenwerking met plaatselijke landbouwers en het buurtcomité Zele-Dijk.

Een tractorsluis belet de doorgang van gewone personenwagens en biedt daardoor belangrijke voordelen. Het sluipverkeer Berlare-Dendermonde wordt onmogelijk gemaakt (evi-

*De realisatie van deze tractorsluis is er gekomen dankzij een samenwerking van vzw Durme met plaatselijke landbouwers en het buurtcomité.
Foto Jan Maertens*

dent alternatief is de nieuwe omleidingsweg). Landbouwers (en dienstvoertuigen) kunnen vlot (ongehinderd door ander verkeer) van de weg gebruik maken. De ringdijk is niet langer bereikbaar voor sluikestorters.

Fietsen en wandelen wordt veiliger.

Deze werken kaderen in het Sigma-plan. Daartoe werd de ringdijk verhoogd langsheen het Scheldebroek, op het grondgebied van Zele en Berlare. Bedoeling is om overstromingsgevaar te mijden.

Ook de Dijkstraat langsheen dit traject werd daarom opnieuw aangelegd. Deze werken zijn ondertussen afgerond.

Ook de overstekende padden profiteren van de tractorsluis. Wij organiseren hier sinds 2000 een paddenoverzetactie. Voortaan gaat de meeste aandacht naar het traject langsheen Zele-Dijk waar nog auto's rijden.

Jan Maertens

Afdeling Waasmunster – Temse

Natuurstreefbeelden in discussie

In januari was er binnen de afdeling Waasmunster heel wat beroering over welke natuur we mogen verwachten in de Durmevallei en meer bepaald op het grondgebied Waasmunster bij realisatie van het geactualiseerde Sigmaplan en meer specifiek in geval van ontpoldering.

De Afdeling Waasmunster zat niet op dezelfde golflengte als de andere afdelingen van vzw Durme en de andere natuurverenigingen in de Durmestreek.

Niet dat deze afdeling geen voorstander is van meer en nieuwe natuurontwikkelingen en van een algehele vernatting in de Durmevallei. Maar deze doelstellingen realiseren kan op verschillende manieren.

Vooraf de schorren begroeid met wilgenstruweel lagen zwaar op de maag. Het vooruitzicht op 4000 ha meer natuur in het Zeescheldebekken en de uniekheid van het

projectgebieden zoetwaterschorren in Europa konden de maag niet ontzuren.

De afdeling vroeg daarom een afweging van de natuurwaarden aan de landschapswaarden en aan de toegankelijkheidsmogelijkheden die verder moeten reiken dan de randen van de projectgebieden.

Anders raken we verzeild in een situatie die erg gaat lijken op het Oud Vliegveld: 'Wandelen en fietsen romdom kan en mag... daarvan enigszins afwijken kan helemaal niet'.

Natuurbeheer: we geven er een lap op !

Eind februari werden er in de Afdeling Waasmunster reeds meer dan 200 werkuren/ mankracht gepresteerd.

Aan het natuurreservaat Oude Durme werden bij notelaars langsheen de wandel- en fietsdijk de beschermingsdraad en palen verwijderd. Daardoor krijgen we tot aan het Palingshuis een aaneengesloten rij gezonde notelaars mits we ook twee notelaars heraanplanten.

Tevens wordt zo een stukje verleden bewaard voor de toekomst.

Maar het meeste werk ging en gaat nu nog naar het natuurreservaat de Moerasput, geprangd tussen de Dendermondse Steenweg, de Durme, de volkstuintjes en de begraafplaats van Waasmunster Centrum.

Daar worden de zeer talrijke afgestorven, afgeknapte en uitgewaaide wilgenbomen verwijderd. Het kaphout wordt uitgezaagd en afgevoerd.

Het takkenhout blijft, enigszins verkleind, ter plekke liggen om te composteren en een bosbodem te laten ontwikkelen.

Hier spreken we onszelf wat moed in, want de kans is groot dat we deze kapwerken pas in het najaar 2008 zullen kunnen afronden. Werk genoeg dus!

Clem Ruelens

Afdeling Hamme-Dendermonde

Geen gegevens ontvangen.

NR2 | 2008

11

For the Love of Insects

Neem eens een predator beet!

Patrick De Spiegeleir

NR212008

12

Hoewel we met onze insectenwerkgroep al vele boeiende samenkomsten op onze vaste tweede vrijdag van elke maand hebben gehad, blijven we buiten de eigen kring misschien wat onbekend (hopelijk niet onbemind).

Daarom lijkt het me een goed idee op regelmatige tijdstippen (de bedoeling is telkens als ons tijdschrift verschijnt) een artikel te schrijven over de boeiende wereld van de invertebraten. Momenteel ben ik verdiept in het boek *"For the love of insects"* van Thomas Eisner.

Ik maak van de gelegenheid gebruik om voortaan daaruit af en toe een interessant onderwerp te belichten.

Ditmaal wil ik het hebben over de manier waarop insecten predatoren op het verkeerde been zetten en de vijand afschrikken wanneer ze zich in een netelige situatie bevinden.

Als een mens in nauwe schoentjes zit, begint hij luid te roepen, het angstzweet breekt hem uit of hij zet het op een lopen.

Maar dat is meestal niet voldoende om onze belagers op andere ideeën te brengen... Dan leggen insecten het toch handiger aan boord!

Iedereen kent wel de klassieke voorbeelden

Nachtpauwoog

van de huismoeder en de nachtpauwoog die respectievelijk de felle kleuren op de ondervleugels of de oogvlekken laten zien om rovers af te schrikken.

Ik zou nu echter de aandacht willen vestigen op enkele rupsen die in het boek van Eisner beschreven worden en nog gesofisticeerder te werk gaan.

De absolute ster is zeker *Papilio troilus*, een Amerikaanse neef van onze koninginpage. De rupsen leven o.a. op het koortsstruikje *Lindera benzoin* (afkomstig uit het zuidoosten van de V.S., bij ons bekend als tuinplant) dat zoals de latijnse naam het zegt, naar benzine ruikt.

Rupsen van deze vlinder beschikken bovendien over een verdedigingsorgaan, het zogenaamde *osmeterium*, dat bestaat uit twee vingervormige uitsteeksels die normaal achter de kop opgevouwen zitten.

Alleen bij verstoring worden ze uitgestoken en scheiden dan een vloeistof uit die o.a. boterzuur bevat wat een walgelijke geur verspreidt.

Wat zo speciaal is aan de schijnogen van *Papilio troilus* is dat ze de indruk geven in alle richtingen tegelijkertijd te kijken zodat een predator de indruk krijgt niet te kunnen naderen zonder gezien te worden.

Dit resultaat is te danken aan een eenvoudig kenmerk van het ontwerp: de vorm van de donkere pupillaire tekening in het midden van het oog.

Eisner deed ook een experiment; hij maakte tekeningen van de rups waarin de ogen met of zonder het pupillaire driehoekige aanhangsel werden afgebeeld en vroeg 30 leerlingen de tekeningen aan te duiden waarvan ze vonden dat die hen het meest rechtstreeks aanstaarden.

NR212008

13

Bij de frontale en laterale blik ging de voorkeur ruimschoots uit naar het echte oog dat zich op de rups bevindt.

Van een perfecte misleiding gesproken!

Bron:

Eisner T. 2003, *For the Love of Insects*, Harvard University Press, ISBN 0674011813, 448pp.

20.04.08

Molsbroekdag, horen, zien en proeven.

*Dit jaar staat de Dag van de Aarde in het teken van de klimaatsopwarming. Niet enkel de politici kunnen hier iets aan veranderen, maar ook **jijzelf**. Laat dus de klimaatheld in je los!*

Op zondag 20 april willen we jou tijdens je tocht door het Molsbroek door kleine **klimaatweetjes** graag tonen welke rol het klimaat speelt in de evolutie van ons landschap en de biodiversiteit. Hieraan koppelen we leuke **doe-activiteiten voor jong en oud** en bovenal een aantal **hapjes, drankjes en een ijsje** ter verkoe-ling (allemaal regionale producten, zo ecologisch mogelijk en dat in de prijs inbegrepen!).

Opgelet! **Inschrijven** is verplicht! Bestel nu je kaart tijdens de openingsuren in het Bezoekerscentrum Molsbroek, Molsbergenstraat 1, 9160 Lokeren (zie www.vzwdurme.be), telefonisch op 09 348 30 20 of via mail bij jozefien.schaffler@vzwdurme.be

Prijs: € 5,00 voor volwassenen, € 3,00 voor kinderen tot 12 jaar

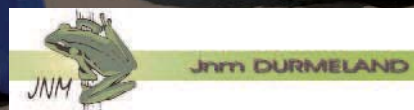
Start: vanaf 14.00 uur aan het Bezoekerscentrum Molsbroek

Einde: om 18.00 uur, napraten kan in het Bezoekerscentrum

Een organisatie van:

Met medewerking van Regionaal Landschap Schelde-Durme, Infopunt Toerisme Lokeren, wijkcomité Molsbergen, IDM, Oxfam Wereldwinkel, Velt Reinaert, Bioboederij Uilenbos.

In ieder van ons schuilt een klimaatheld

Stuweeltjes

Struweeltjes is een rubriek met allerlei interessante, opvallende of gewoonweg leuke natuurnieuwsjes uit onze regio. Heb je zelf zo'n nieuwtje, speel het dan gewoon door naar de redactie!

NR212008

14

Winterwerk Oudenbos

Op 2 en 3 februari hebben we met de recent opgerichte 'Werkgroep Oudenbos' op en rond een gewezen hooiland "De Venne" een heleboel bomen gekapt. Opslag van wilg, zwarte els en enkele volwassen populieren gaven zoveel schaduw op het hooiland dat de typische hooilandbloemen zoals echte koekoeksbloem, pinksterbloem, scherpe boterbloem en nog vele andere, niet genoeg zon en licht meer kregen. We zijn de hele ploeg vrijwilligers erg dankbaar en in het bijzonder de landbouwersfamilie De Nutte uit Eksaarde die vrijwillig hun tractor lieten gebruiken. Een goede toegang tot het reservaat is nog altijd een heikel punt dat vzw Durme dringend moet aanpakken. Meer info op www.klein-landschap-oudenbos.be.

Jurgen Couckuyt

Keert de Kleine bonte specht terug in "De Linie"?

Als het van de conservators van dit 20 ha grote reservaat in Eksaarde en nestkastbouwer Willy Michielsens afhangt wel. Tot het einde van de 20ste eeuw koos deze kleinste Europese specht "De Linie" uit als zijn woongebied. De laatste jaren werd hij echter niet meer in het gebied waargenomen. Het verdwijnen van geschikte nestholten in staand dood hout zal hier waarschijnlijk niet vreemd aan zijn. Dit voorjaar werden niet minder dan 5 nestkasten voor deze (in onze streek) schaarse broedvogel opgehangen, verspreid over de verschillende reservaatpercelen. Maar in "De Linie" wordt niet alleen de Kleine bonte specht in de watten gelegd. In totaal hangen er nu 37 nestkasten voor diverse vogel soorten, zelfs eentje voor de Bosuil. Dat de vogels dit appreciëren mocht blijken uit de nest-

kastcontroles. Van de 22 nestkasten die vorig jaar en de jaren daarvoor geplaatst werden zijn er niet minder dan 19 als broed- of slaapplek gebruikt!

Geert Braem

Fondatie blijft groeien

Eind vorig jaar kon in De Fondatie van Boudelo in Sinaai (Sint-Niklaas) een 1,5 ha groot bos met chalet worden aangekocht.

Zoals met zoveel andere aankopen in dit reservaat was samenwerking met de plaatselijke jagers, in de vorm van "gecontroleerde beheersjacht" bij deze aankoop een onmisbare schakel.

Het perceel bestaat deels uit een oud dennenbos waarin regelmatig een sperwer komt broeden en deels uit een dichte aanplant van sparren.

In het kader van het toekomstige beheer is al vooropgesteld het dennenbos te behouden en in de sparreaanplant vlekvormige dunningen uit te voeren.

In de Fondatie waar vzw Durme nu al bijna 70 ha in eigendom heeft, kan dergelijke berg- en schuilplaats een belangrijke ondersteuning vormen bij het terreinbeheer en de educatieve uitbouw van het reservaat.

Op basis van grondige broedvogelinventarisaties door conservator Paul Vercauteren elders in Sinaai, kan worden verwacht dat een dergelijke uitgedunde sparrenaanplant een uitzonderlijk hoog aantal broedvogels zal aantrekken.

Bijzonder bij deze aankoop is de aanwezigheid van het enige gebouw in die reservaatperimeter dat er wettelijk mag staan en niet moet worden afgebroken. Dat blijkt duidelijk uit de verkoopakte en de informatie van het stadsbestuur van Sint-Niklaas.

Overigens staat die chalet, met een oppervlakte van ongeveer 7 meter bij 5 meter en voorzien van sanitair en water, aan de rand van de reservaatperimeter en op korte afstand van de Cadzandstraat. Het is de bedoeling die chalet bij gelegenheid als berg- en schuilplaats te gebruiken.

André Verstraeten

Winterwerk in Reservaatzone Donkmeer

Afgelopen winter hebben we in Berlare niet stilgezeten! Onder impuls van de recent opgerichte Natuurwerkgroep Reservaatzone Donkmeer, hebben we allereerst allerlei werken uitgevoerd ten voordele van ecologisch oeverbeheer. Daartoe werden in de omgeving van "put 13" heel wat wilgen en elzen op 'stoelhoogte' afgezet. De officiële start werd gegeven op de Dag van de Natuur van zaterdag 17 november.

Op vrijdag 16 mei organiseren we een 'revisited' (zie activiteitenkalender). Bij deze werken kregen wij heel wat hulp van vrijwilligers. Aansluitend hebben we heel wat struiken op een drijftil in de omgeving van "put 14" gekapt.

De zone 'veengraslanden' werd integraal met weidepalen afgezet. In dezelfde periode hebben we ook verschillende sloten ontmodderd (in de 'veengraslanden' en deelgebied 'Hemelse Rij') ten voordele van o.m. de migratie van minder algemene tot zeer zeldzame vissoorten als rietvoorn, zeelt, snoek, vetje, bittervoorn en de grote modderkruiper.

Jan Maertens

NR2 | 2008

15

De baggerwerken lijken een ravage te hebben veroorzaakt, maar reeds op korte termijn zullen hier een aantal zeldzame soorten van profiteren. Foto Julien Abbeloos.

Kijk uit naar de roodborsttapuit

Het reservaatproject Scheldebroeken op het grondgebied van Zele, Belare en Wichelen herbergt al jaren een mooie populatie aan roodborsttapuiten. Zo'n vijftal koppeltjes komen, verspreid over de perimeter, jaarlijks tot broeden.

De kernzone is het Aubroek en het hogergelegen akkerland t.h.v. het Letterhoutstraatje. Deze schildwacht van de meersen en weiden - de mannetjes zitten vaak te pronken op weidepaaltjes en prikkeldraden - is niet de kieskeurigste onder de vogels. Hij is vooral gebaat met enkele struikachtige elementen in een open landschap, en een beetje variatie in het reliëf, bijvoorbeeld de dijken langsheen de Schelde.

Door de recent uitgevoerde werken aan de ringdijk van het Scheldebroek (Zele-Belare) zijn veel zones met wat struikgewas en ongemeaaide grassen, zogenaamde "vuile hoekjes", verdwenen onder de hernieuwde ringdijk. Om tegemoet te komen aan de eisen van onze favoriete lijsterachtige heeft onze Natuurwerkgroep Scheldebroeken op één van de percelen via kleine maatregelen voor de roodborsttapuit een geschikte biotoop gecreëerd.

Zo werd er met behulp van enkele weidepalen en wat ijzerdraad een zone afgezet tegen de Dambeek, die de evolutie naar een iets ruiger stukje met hoog gras moet toelaten. Daarenboven werden er ook nog enkele inheemse struiken en bomen aangeplant die op

NR212008

16

Weidepalen planten... kinderspel! Foto Marleen De Vos

hun beurt voor de vereiste dekking zorgen. Of één van de koppeltjes dankbaar gebruik zal maken van onze inrichtingen valt nog af te wachten. De Natuurwerkgroep Scheldebroeken zal in ieder geval de uitkijk staan...

Mathias Engelbeen

College Lokeren onderzoekt braakballen

Reeds drie jaar na elkaar onderzoeken de vierdejaars wetenschappen van het Sint-Lodewijkscollege tijdens het practicum biologie braakballen van de kerkuil. De braakballen werden uit een kerkuilnest gehaald dat in het reservaat "De Linie" te Eksaarde ophangt.

Door het onderzoek van deze jonge wetenschappers krijgen we nu een mooi beeld van het nachtelijke dierengewriemel in dit reservaat. Aan de hand van bot-, schedel-, en kaakfragmentjes konden de leerlingen onder het waakzame oog van hun lerares Katrien De Brandt niet minder dan 7 muizensoorten determineren: veldmuis, huisspitsmuis, veldspitsmuis, rosse woelmuis, bosspitsmuis, huismuis en bosmuis.

Het liefst jaagt de kerkuil van "De Linie" blijkbaar op de veldmuis, want in 7 van de 12 ontleedde braakballen kwamen resten van dit knaagtje voor.

Geert Braem

De vallei van de Molenbeek

Vorig jaar werden verschillende waardevolle natuurrelicten die aangekocht waren door vzw Durme of die via de ruilverkavelingen in beheer konden worden genomen, erkend als natuurreervaat. Een van mooiste, maar minst bekende relicten is een wilgenstruweel (oobos-type) en rietveld langs de Molenbeek in Wichelen. Vanaf de aanpalende veldweg is het reservaatje mooi te overzien.

Om het te bereiken rij je van Uitbergen over de Scheldebrug en bij de eerste lichten sla je rechtsaf. Na ongeveer 400 meter rij je eerst over een brug over de Molenbeek en 50 meter verder neemt men het wegje links. Het wordt na 100 meter al een zandweg van waarvan men op de linkerkant dit reservaatje kan overzien. Het eerste deel is een opgehoogd stuk, maar dan volgen het rietveld en het wilgenstruweel. Het mooist ligt dat laatste erbij in het voorjaar als dotterbloemen er een geel tapijt vormen. De Molenbeek staat in rechtstreekse verbinding met de Schelde. Soms kunnen de getijden doordringen tot in het reservaatperceel, een vrij zeldzaam geworden situatie die vroeger algemeen was langs onze getijdenrivieren.

André Verstraeten

In april geven de dotterbloemen kleur aan het reservaatperceel langsheen de Molenbeek Foto André Verstraeten

Slaaploze egel?

Een lekker appeltje voor de dorst? Niet voor deze egel!

Deze foto is genomen op 13 december. Zou het dan toch waar zijn dat ons klimaat opwarmt? Getuige onze tuinegel die tot diep in december de voederplaats opzocht.

Pas tegen de kerst zocht hij zijn bedje op. De rotte appel liet hij overigens ongemoeid... voor onze tuinmerel!

Jan Maertens

Soortgerichte werken in het Klein Broek

Op het in 2006 aangekochte perceel in het Klein Broek in Elversele (Temse) was er heel wat opruimingswerk nodig om die grond volwaardige natuurontwikkelingskansen te bieden. De aandacht ging naar zgn. 'soortgerichte werken'. Het provinciebestuur van Oost-Vlaanderen heeft deze aankoop en de eenmalige inrichtingswerken aanzienlijk financieel gesteund.

In de loop van de winter 2007-2008 zijn daar twee stallen, meer dan 500 meter afsluiting met hoge draden, betonnen en metalen palen, betonnen platen en funderingen, honderden streekvreemde sparren en een hek verwijderd. De natuur zal zich daar nu de volgende jaren spontaan verder ontwikkelen. Wat ongetwijfeld tot een mooi resultaat zal leiden, zoals al te zien is op een hoekje dat er jarenlang afsloten en ongebruikt bij lag. Riet en wilgenstruweel doen het daar bijzonder goed.

André Verstraeten

Paddenoverzetactie afgerond

Terwijl je dit leest, is de laatste pad al enige tijd overgezet. De eerste dieren werden dit jaar al half januari opgemerkt.

De grote trek ging zoals gewoonlijk een stuk later van start: van de laatste week van februari tot midden maart. Dit jaar duurde de piek dus opmerkelijk lang.

NR212008

17

Een uitgebreid verslag heb je nog te goed maar de voorlopige cijfers geven we graag al mee: ongeveer 2300 overgezette dieren in Lokeren en 3500 in Zele.

Het merendeel zijn padden, daarnaast werden ook kleine aantallen van de bruine en groene kikker, de alpenwatersalamander en de kleine watersalamander overgezet met dank aan de tientallen vrijwillige medewerkers!

Maja De Cock

Ook dit jaar werden er door de vele vrijwilligers weer heel wat padden veilig de baan overgezet.

De weemoed van een stille palingvisser

Een groen boek

Jan Maertens

NR212008

18

Al enkele jaren verzorg ik in Durme- en Scheldeland een boekenrubriek, oorspronkelijk bekend als 'Gevonden op de rommelmarkt', tegenwoordig omgedoopt tot 'Een groen boek': over oude en nieuwe groene verhalen.

In de week van 16 tot 23 november 2007 hebben we vanuit vzw Durme (samen met het gemeentebestuur en de cultuurdienst van Berlare, VVV-Donkmeer en met dank aan vele lokale partners) in het kader van de Week van de Smaak voor de allereerste keer een project over paling op touw gezet. Het werd als 'Sargasso tot de Donk, van glasaal tot paling in 't groen' boven de doopvont gehouden. Die dagen kon je o.m. een tentoonstelling over paling bezoeken in het bezoekerscentrum Donkmeer. Een opmerkelijk aspect in die tentoonstelling was een permanent te beluisteren verhaal over de vroegere visserij op het Donkmeer. De tekst was samengesteld op basis van gesprekken met mensen die vroeger nauw bij die visserij betrokken waren: Marcel De Block, Romain De Wilde en Camiel Moerman. Het te beluisteren verhaal was een realisatie van Bert Van der Linden (techniek), Etienne Janssens (stem) en Jan Maertens (redactie). Hieronder druk ik dit verhaal, voorgesteld als de memoires van de fictieve figuur Gustjen Bookes, integraal af.

Mijn naam is August Delbeke, maar de mensen noemen mij altijd 'Gustjen Bookes'.

Ik weet zelf niet waarom, mijn vader was Sooi Bookes.

"Dat komt omdat ge meer boterhammen moet eten..." zei mijn moeder zaliger altijd, maar dat zal er wel niet veel mee te maken hebben.

Ik vis al heel mijn leven op de Donk. Vissen... dat is een stiel. Ik heb die geleerd van mijn vader met wie ik als kind - dat is natuurlijk al lang geleden - paling viste op de Donk.

Het Donkmeer was lange tijd bekend als hengelparadijs (de prentkaart dateert wschl. uit 1920). De oude prentkaarten bij dit artikel komen uit de verzameling van Danny De Block en Etienne Le Bon.

Verbinding met de Schelde

Voor de oorlog zat er enorm veel vis in het Donkmeer. Dat kun je nu niet meer voorstellen. Het water was er helder, precies uit een kraantje getapt... en langs de kant stond veel riet en in het water... een weelde aan planten. De vissen konden er zich in wegsteken, ze vonden er ook voedsel en paaiden er.

Daarnaast moet je ook weten dat er een verbinding met de visrijke Schelde was. Dat zat zo. Langs de Achterste Sloot (dat is bij de Scheve Villa) werd regelmatig water vanuit de Schelde in het Donkmeer gelaten. Er kon dus altijd nieuwe vis binnenkomen. In het voorjaar vonden via deze weg duizenden jonge palingen ('glas aaltjes') ons water.

Dat gebeurde eigenlijk overal waar er een verbinding (via sluizen) tussen de Schelde en de binnenwaters bestond. Ik zie ze nog zwemmen. We zagen ze dan 'zuigen' tegen de kant, ik veronderstel op zoek naar voedsel. Met zelfgemaakte netjes en blikken potten (met gaatjes voor de afvoer van het water) werden ze

gevangen. Achteraf werd alles teruggezet, soms hielden we enkele glasaaltjes in een bokaal. Mijn vader vertelde dat ze in zijn jeugd massaal glasaaltjes vingen om op te eten. De visjes werden met boter in de pan gebakken en met een stuk brood opgegeten. Heerlijk!

En ja, als we met netjes en potten bezig waren, vingen we ook andere vissen. Kent ge een 'negenoo'? Die vis heet eigenlijk 'rivierprik' en ziet er uit als een korte bruine paling. Die zogen zich vast aan onze bokaal. Voor die vissen waren we bang, we durfden ze bijna niet aan te raken, ze zouden zich aan ons vel kunnen vastzuigen!

En zoals vroeger alles werd geproefd, hebben we ook eens negenoo gegeten. Niet te vreten! Ik herinner mij ook grote bloedzuigers, beesten zo lang als een potlood, naar 't schijnt waren dat eigenlijk medicinale bloedzuigers.

Ik zie ze nog met een verticaal golvende beweging door het water zwemmen.

Soms maakten we mee dat ze zich vastzogen aan ons vel zodat we ze met een dot afgetrokken gras moesten verwijderen. Op die manier pakten we ook de paling beet.

En zoals we konijnen stroopten, pakten we ook snoek. Met een strop! We zochten ons in 't broek een geschikte tak, daaraan bonden we een koperen strop.

De koperdraad werd wel vuil gemaakt want ze

mocht natuurlijk niet blinken. Met dit tuig liepen we stil langs de oever tot we tussen de vele waterplanten een snoek zagen liggen. Heel stil trokken we dan de strop langs kopzijde over de snoek om halverwege het vissenlichaam met één ruk de strop dicht te trekken en de snoek uit het water te slaan... Voor die visserij moest ge vooral veel tijd hebben.

NR2 | 2008

19

Ja... waar waren we gebleven? Tegenwoordig vindt ge een visser altijd met een hengel aan het water maar voor de oorlog gebeurde dat hier dus ook anders.

In die tijd was het Donkmeer nog van graaf Visart de Bocarmé. Die woonde in het kasteel van Uitbergen en de vissers werden gecontroleerd door de 'meer- en jachtwachter' Henri Rasschaert.

Vergeeten vistuigen

Hoe wij dan op paling visten? Op vele manieren die van vader op zoon werden aangeleerd. De vistuigen die we daarvoor nodig hadden, maakten we zelf.

Meestal gebruikten we 'spinsen'. Dat zijn takkenbundels van allerlei soorten takken, dik en dun, door elkaar.

Die plaatsten we 's avonds vanuit ons bootje tegen de 'lange tong' of in de 'rotten', want daar zat altijd veel paling. 's Morgens werden ze met de boot opgehaald.

Dan kreeg ik altijd onder mijn voeten. "Ge moet alleen maar zwijgen en stilzitten... en doe uw klak aan, anders hebt ge subiet een valling." Mijn vader haalde de spinsen een voor een uit het water.

Ik zie het nog voor mij. Hij hield alles boven de boot en de palingen gleden er zo uit. Als ge zoiets als kind meemaakt, met uw vader op een mistige morgen... dat zijn dingen om nooit te vergeten.

Samen met mijn nonkel Staf legden wij ook 'repen'. Een reep bestaat uit een lang touw van tientallen meters waaraan vele haken waren vastgeknoopt, met 'teken' (wormen) als aas.

De reep werd 's avonds met de roeiboort uitgevaren van de ene oever naar de andere.

Bemerkt het kruisnet dat op een van de aangemeerde bootjes is geïnstalleerd.

NR212008

20

Visser met palingfuijk op het Donkmeer (ca 1930), geschilderd door Victor Gilsoul (1867-1939) die als gepensioneerde aan het Donkmeer kwam wonen.

Met ronde kurken werd de reep aangeduid. Die ronde kurken (we noemden ze 'flokken') hadden een doorsnee van een dikke appel en waren eigenlijk de doppen van grote flessen. 's Morgens werden de repen opgehaald. Man, hebben wij toen paling gevangen!

Wat ook goed marcheerde, waren de 'toppen'. Een 'top' is een ronde kurk (een 'flok' dus) waarrond tien meter draad was gewonden. Daaraan kwam een haak, ook met een teek als aas.

Op die manier kon de paling 'gaan lopen', maar de kurk werd altijd teruggevonden. Als de kurk 's morgens op een andere plaats lag, dan waar ze 's avonds was gelegd, betekende dit dat er een paling aan hing. Prijs!

Met kruisnetten heb ik hier niet veel weten vissen.

Op de Schelde bestond dat wel, maar daar en in de meersen kenden de mensen weer andere technieken. Maar daarvoor moet ge nog maar eens terugkomen.

Wat ze op de Donk dan weer wel deden, was peuren, hier noemen ze dat 'poren'.

Bij het 'poren' wordt de paling niet gevangen met een vishaak, maar met een poor. Dat is een hoeveelheid wormen, gemakkelijk een stuk of 30, die met garen aaneengeregen en met draad bijeengebonden werden.

Boven de poor werd aan de poorlijn een stuk lood vastgemaakt.

Door de poor met de poorstok vlak boven de bodem op en neer te bewegen, waaiert die wat uit, waarbij de geur van de wormen wordt verspreid. Dat trekt de paling aan.

In april-mei begon de paling goed te 'lopen' (d.w.z. begon de paling actief te azen) en dan begonnen we er aan. We deden dat graag

's avonds en zelfs 's nachts, vanaf de kant of vanaf onze boot.

Palingen zijn nachtdieren... 'en gij wordt ook nog eens een nacht-kèrre', zei mijn vader altijd. De grootste vangsten deden we bij 'bomès-weer', dat wil zeggen: onweerachtig, 'doef' weer. Weet ge dat we met de peur soms tot negen... wat zeg ik, tot tien kg per nacht konden vangen!

En kent ge de palingschaar? Die had mijn grootvader nog door de smid laten maken: een steel met onderaan een ijzeren stuk bestaande uit drie platte tanden met weerhaken. In de oeverzone werd dan willekeurig in het bodemslijk 'gestoken' tot men een paling beet had die met een 'wrongsken' werd losgemaakt en in een emmer gelaten.

Er bestonden dus veel manieren om paling te vangen. Ja, ik vergat nog de fuiken. Mijn vader maakte die zelf van kiekendraad. Daar moest ge wel de fijne soort voor hebben; anders kon de paling ontsnappen.

Sommige vissers maakten heel grote fuiken, met een ingang waar zelfs een otter door kon! Op die manier is het trouwens meer dan één keer gebeurd dat er een otter in een fuik vastraakte en verdronk.

Nu moet ge daar niet bang meer voor zijn. De otters zijn hier al lang uitgestorven, maar dat

zal wel vooral met 't vuil water te maken hebben.

Wij verkochten onze paling aan de restaurants. Dat gebeurde aan de vroegere 'Strijddam' (dat is de huidige Donklaan waar nu de bootjes liggen), daar hadden de restaurants 'wijmen korven' (dat zijn leefnetten, gemaakt van wilgentakken) waarin de levende paling werd bewaard...

Die werden 's morgens gestroopt. Dat bleef zo tot enkele jaren na de dood van graaf de Bocarmé (tot begin jaren '50). Met de verkoop van de domeinen aan de gemeenten werd enkel nog de sportvisserij toegelaten.

Hedendaagse visserij

Na de oorlog bleven we dan wel paling vangen maar altijd met hengels: met de 'vaste stok' (dat is een lange hengel) en met de 'lancé' (dat is een werphengel, ge weet wel: een hengel met een moleke erop).

Dankzij onder andere café De Eendenkooi waren het ook toen mooie jaren. Café De Eendenkooi was dé stek van de vissers, gelegen tegen het Brugsken. Aan de muur hing een kader met achter glas foto's van bijzondere vangsten zoals een paling zo dik als een arm, een snoek van over de meter. De vissers van Café De Eendenkooi... daar kan ik verhalen van vertellen! Och, onze café werd gesloten en uiteindelijk afgebroken. Nu staat er een heel nieuw gebouw... En soms kan ik nog eens mijmeren en denk ik... Neen, de Donk van weleer is er niet meer. Maar ja, alles heeft zijn tijd in het leven, ook die van een Donkse palingvisser.

22. Het d'Ouverture Donck - the place
Canaal d'Ouverture Donck - the place
De Voorste Sloot verbond het Donkmeer met de Schelde en was heel visrijk.

De historische gegevens die in dit verhaal zijn verwerkt, getuigen van de grote natuurwaarde van Donkmeer en omgeving in een tijd die nu ver achter ons ligt.

Maar voor ons natuurbeheerders betekent dit ook een mikpunt om het natuurbeheer op af te stemmen met de bedoeling de waarde als biotoop voor o.m. de vissen weer op te krikken.

Jan Maertens

Stropende jachtwachter zwaar veroordeeld

André Verstraeten

NR21/2008

22

Sinds jaar en dag doen allerlei geruchten de ronde over stroperijpraktijken van een bende jagers en boswachters in Eksaarde en Moerbeke. Het gaat over het leggen van vergiftigde visjes om bunzingen, wezels, vossen en hermelijnen te doden, nachtelijke strooptochten op vossen, het uitzetten van fazanten, het schieten van eenden bij voederplaatsen, vogelvangst, enz. Het is natuurlijk voor politie en natuurwachters bijzonder moeilijk om stropers op heterdaad te betrappen en zo een pv te kunnen opstellen.

De laatste jaren kregen die benden al aanzienlijk wat tegenwind: honderden fazanten die klaar zaten om uitgezet te worden in de Vette-meersbos werden in beslag genomen.

Twee jaar geleden werd een 'jager' in Eksaarde gezien toen hij een spuit reinigde in een plas waarbij de volgende dag twee dode buizerds werden gevonden naast een konijn dat vol gif was gespoten. Hierop gaf de procureur bevel tot huiszoekingen. Normaal komt die zaak binnenkort voor de rechtbank.

In het jachtgebied van dezelfde jagersclan werden vorig jaar opnieuw visjes met vergif gevonden door een attente natuurliefhebster. Ook dan zijn de natuurwachters kordaat gaan optreden, maar sluitend bewijs brengen over de dader is natuurlijk bijzonder moeilijk.

Een van de meest besproken figuren uit die clan van jagers-stropers is D.V., een jachtwachter-jager in Moerbeke ten noorden van ons erkende reservaat De Linie.

De natuurwachters leverden knap opsporingswerk en ook hier gaf de procureur een bevel tot huiszoeking. Een lange waslijst van beschuldigingen werd op 4 december 2007 behandeld door de correctionele rechtbank van Gent. Het ging over bij hem thuis of in het jachtgebied onder zijn toezicht gevonden geschoten of vergiftigde sperwer, buizerd en houtsnip. Ook zijn bij hem verboden middelen gevonden zoals mistnetten, vogelvangstnetten, sleepnetten met

fazantenpluimen, veerklemmen, een long rifle geweer met kijker zonder vergunning, injectie-sputen en erbij twee soorten zeer sterk gif (carburofan en temic), duiven en een konijn bewerkt met carbufofan, vossenstroppen, inloopbakken om marterachtigen te vangen met daarbij een kadaver van een wezel in één inloopbak, inloopkooien en een zoeklicht met rode filter.

Vogelbescherming Vlaanderen volgde dit dossier van nabij en stelde zich ook burgerlijke partij. In een uitvoerig gemotiveerd vonnis van 19 bladzijden werd deze beruchte jachtwachter-jager zwaar gestraft: € 5500,00 boete of 70 dagen gevangenis en dit de helft voorwaardelijk binnen een termijn van drie jaar, werd vermeerderd met € 137,50 voor het Fonds slachtofferhulp en € 81,00 kosten. Ook werden de in beslag genomen tuigen verbeurd verklaard en deed hij zelf afstand van het verboden wapen. Aan Vogelbescherming Vlaanderen werd € 125,00 schadevergoeding toegekend. Ondertussen is vanuit deze vereniging vernomen dat de arrondissementscommissaris, nadat het vonnis "in kracht van gewijsde is", de procedure zal inzetten om deze stroper zijn erkenning als 'bijzonder wachter' in te trekken. Ook wordt zijn jachtverlof ingetrokken.

Uit goede bron wordt vernomen dat die stroper, drie maanden na het vonnis, nog dagelijks actief zou zijn in dat jachtgebied en de lokale WBE-kringen. Om duidelijkheid te krijgen zal bij zijn jachtheer, G.D.R. uit Waasmunster, worden opgevraagd of een dergelijke stroper nog verder in zijn jachtterrein mag komen en bij de betrokken WBE-Etbos zal nagevraagd worden of een dergelijk figuur nog op één of andere wijze bij de jachtpraktijken zal worden toegelaten. Uit die antwoorden en vooral de echte verwijdering van een dergelijk figuur uit dit jagersmidden, zal blijken hoe ernstig 'weidelijk jacht' daar mag worden genomen.

JNM-Durmeland beheerd de insectentuin!

De insectentuin in het Molsbroek biedt al enkele jaren aan verschillende insecten, spinnen en zoogdieren een leuk ogende verblijf-, broed- en overwinterplaats.

Ook dit knappe vlechtwerk van hazelaartakken maakten de JNM-jongeren in de insectentuin.

Met JNM Durmeland hebben we sinds kort het beheer van die tuin op ons genomen.

De ini's (12-15- jarigen) zullen zorgen voor extra woonsten, bloem- en nectarrijke beplanting, bijzondere schuilhoekjes om de insecten nog beter te kunnen verzorgen en bestuderen.

Zie je dus veranderingen in de insectentuin, dan hebben de bezige JNM'ers dat gedaan! Zelf ideeën voor de insectentuin? Laat ze ons weten!

Of ben je op zoek naar goedkope ideeën voor je eigen tuin? Kom dan zeker een kijkje nemen!

Meer info bij Heleentje De Brauer, heleentje@jnm.be

NR21 2008

23

Natuurschilderen!

Samen met lerares Teresa De Smet organiseren wij weer allerlei activiteiten rond 'natuurschilderen' voor volwassenen. Op 15 februari werd in het bezoekerscentrum Molsbroek de info-avond georganiseerd. We hebben toen in woord en beeld onze plannen voor dit jaar voorgesteld.

Er zijn nog enkele plaatsen vrij voor:

Workshop Molsbroek

Deze lente organiseert Teresa De Smet een workshop in de buurt van het Molsbroek: 9 sessies, telkens op dinsdagmiddag (8 - 15 - 22 - 29 april, 6 - 13 - 20 - 27 mei en 3 juni).

Prijs: € 90,00

Vakantiecursus

Voor beginnende en gevorderde kunstschilders drie dagen lang (di. 26 – woe. 27 – do. 28 augustus) schilderen in de Scheldebroeken van Zele en Berlare met o.m. een vroegochtendsessie, een avondsessie en de unieke gelegenheid om te schilderen vanuit een roeibootje. Keuze tussen 'dagformule' € 95,00 en 'formule volpension' € 150,00.

*Info: Teresa De Smet, teresa.de.smet@telenet.be
Tel. 09 228 99 05, 0478 23 46 07*

Vogelnieuws

www.durmevallei.be

Joris Everaert

NR212008

24

Deze waarnemingsrubriek – verzorgd door de Vogelwerkgroep Durmevallei – behandelt het voorkomen van bijzondere en zeldzame soorten in de Durmevallei en omgeving, en beslaat de periode december 2007 tot februari 2008. Waarnemers worden verzocht hun waarnemingen altijd zo snel mogelijk over te maken naar waarnemingen@durmevallei.be en/of te bellen naar Joris Everaert op 0497 67 23 69, of 09 348 38 92. Op deze manier blijft de pagina 'recente waarnemingen' op onze website ook zo actueel mogelijk. Op de website kan je uiteraard nog veel meer terugvinden. Surf dus regelmatig naar www.durmevallei.be

De januari-slaapplaattelling van **aalscholvers** in de *Reservaatzone Donkmeer* in Berlare leverde 429 vogels op, goed voor één van de grootste slaapplaatsen in Vlaanderen.

Telkens 1 **grote zilverreiger** werd waargenomen in Kastel bij Hamme op 16 december, in de Hellestraat in Sinaai op 20 januari en in het *Molsbroek* in Lokeren op 4 februari.

Op een slaapplaats in Berlare zaten in januari en februari tot 8 **grote zilverreigers** die overdag pleisterden in en rond de Kalkense meersen.

Roodhalsfuut

Foto Joris Everaert

Op 24 februari pleisterde ook een **kleine zilverreiger** in de *Polmeersen* in Berlare. Aan de *Oude Durme* in Waasmunster en Hamme zaten in december en januari tot 3 **roerdompen**. Ook in het *Molsbroek* was de hele winterperiode ten minste 1 roerdomp aanwezig.

Het bekende koppel **ooievaars** in Daknam kreeg enkele keren het bezoek van een derde vogel. De ooievaar in de Kattebroeckstraat in Overmere bleef daar aanwezig. Aan het *Molsbroek* pleisterden in december en januari soms 1 tot 2 ooievaars, en sinds januari is een koppel ooievaars ook weer regelmatig te zien nabij de *Reservaatzone Donkmeer* (eenden kooi).

De maandelijkse watervogeltellingen (winterperiode) leverden o.m. volgende maximumaantallen op:

fuut: *Donkmeer* (52) en Hamputten in Waasmunster (46);

dodaars: *Molsbroek* (11) en Hamputten (4);

Canadese gans: *Molsbroek* (226) en *Donkmeer* (92);

grauwe gans: *Donkmeer* + Nieuwdonk (210);

nijlgans: *Donkmeer* (18), *Scheldebroyen* in Zele-Berlare (6) en Hamputten (4);

wilde eend: *Donkmeer* (>500), *Molsbroek* (1152) en *Scheldebroyen* (126);

smient: Nieuwdonk (1670), *Donkmeer* (317) en *Molsbroek* (120);

krakeend: Hamputten (32), *Molsbroek* (31) en *Donkmeer* (102);

wintertaling: *Molsbroek* (95), Durme + Oude Durme in Waasmunster (140) en *Scheldebroyen* (90);

slobeend: *Donkmeer* (365) en *Molsbroek* (214);

tafeleend: Hamputten (66);

kuifeend: Hamputten (206) en *Donkmeer* + Nieuwdonk (72);

pijlstaart: *Molsbroek* (6).

Op de Hamputten kon men ook weer enkele

Tafeleend

Foto Joris Everaert

zeldzaamheden bewonderen:

van 24 december tot ten minste eind februari een mannetje **Witoogeend**, en van 16 februari tot zeker eind februari een **roodhalsfuut**. Het was jaren geleden dat er nog eens een roodhalsfuut werd waargenomen in onze regio. Ook een **nonnetje** (m) was op de Hamputten te bezichtigen van 7 tot 27 januari, en 2 **grote zaagbekken** vertoefden daar van 23 tot 26 december.

Een **slechtvalk** werd op 16 december gezien in de *Scheldebroeken*, op 20 januari aan de Nieuwdonk, en de hele winterperiode in het centrum van Lokeren. Het kleinere en zeldzamere **smelleken** vloog op 8 februari over Huivelde in Zele. **Waterrallen** werden gedurende de volledige winterperiode veel gehoord in het *Molsbroek* (min. 9) en aan de *Reservaatzone Donkmeer* (min. 2).

Telkens 1 **witgatje** werd op 13 januari waargenomen in het *Molsbroek* en de *Scheldebroeken*. **Wulpen** zijn op verschillende locaties opgemerkt, met een groter aantal van 30 vogels op 16 december overvliegend aan de *Oude Durme*.

Watersnippen pleisterden nog de hele periode op verschillende plaatsen, met maximaaltallen in het *Molsbroek* op 13 januari (37) en in de Daknamse meersen op 4 december (31). Het zeldzamere **bokje** kon op 4 december (5) en 10 februari (3) opvliegend waargenomen worden in de Daknamse meersen.

Houtsnippen werden o.m. waargenomen in de *Scheldebroeken* op 9 december (1), in het *Molsbroek* op 10 februari (4) en aan de *Oude Durme* op 10 februari (1).

Een **dwergmeeuw** vloog op 8 december boven de Hamputten. Een eerste **zwartkopmeeuw** voor dit jaar was al op 9 februari te zien in het *Molsbroek*. Tijdens de Vlaamse simultaan slaaplaatstelling van 20 januari werden op de Nieuwdonk 16296 **meeuwen** geteld, waarvan ongeveer 16100 **kokmeeuwen**, min. 145 **stormmeeuwen**, 35 **zilvermeeuwen**, 8 **kleine mantelmeeuwen** en 2 **grote mantelmeeuwen**.

Grotere groepen van de **kramsvogel** werden waargenomen in de *Scheldebroeken* op 13 januari (111) en in de Sombeekse meersen op 10 februari (20).

Een groep van 80 **koperwieken** zat op 10 februari ook in de Sombeekse meersen. Langs de Durme t.h.v. het waterzuiveringsstation naast het *Molsbroek* verbleven gedurende de hele winterperiode 2 **grote gele kwikstaarten**. Ongeveer 110 **sijzen** waren in januari te zien in het *Molsbroek*, en kleinere aantallen werden op diverse locaties waargenomen.

Langs de Durme aan de Hamputten (rand *Molsbroek*) pleisterden tot 15 **putters**.

En **geelgors** tenslotte foerageerde op 20 en 21 december langs de Oude Kouterdreef in Zele.

De lijst van alle waarnemers kan je terugvinden op www.durmevallei.be

Witoogeend

Foto Joris Everaert

NR212008

25

Activiteitenkalender april - juni 2008

VRIJDAG 11 APRIL

NR212008

Insectenwerkgroep: Hommels

26

We verdiepen ons in het gedrag en herkenning van de kleurrijke hommewelwereld.

Afspraak: 20.00 uur in het bezoekerscentrum Molsbroek.

Info: Patrick De Spiegeleir, 09 348 83 18

ZONDAG 13 APRIL

Erfgoeddag: Landschapswandeling

Tentoonstelling in de Pastorij Sint-Rochus, Dommelstraat 115, Waasmunster 10.00-18.00 uur. "Doorheen de tijdspiegel kijken naar de Durmerivier en haar vallei en naar de drie valleibeken in Sombeke".

Afspraak: Om 10.00 uur en 14.00 uur start op de Dries in Sombeke een begeleide wandeling in de Sombeekse meersen met als concrete aandachtspunten het wel en wee van de Durmerivier, de Onderbeek, de Slingerbeek en van de Potaardebeek vroeger, nu en vooral in de toekomst.

Info: Clem Ruelens, 052 46 02 56

ZATERDAG 26 APRIL

Natte voetentocht

(voor kinderen van 8-12 jaar) i.s.m. JNM-Durmeland.

Hopla, we trekken weer het moeras in met onze laarzen, klauteren over boomstammen om dan naar de reigersnesten boven ons te turen.

Een unieke kans om door één van de laatste stukjes echte natuur te trekken. Laarzen zijn absoluut nodig!

Afspraak: 14.00 uur aan het standbeeld van de Turfputsteker (kruispunt van Donklaan en Brielstraat) in Berlare, einde om 17.00 uur.

Info: Heleentje De Brauwier 0485 30 67 48 heleentje@jnm.be

ZONDAG 20 APRIL

Molsbroekdag: horen, zien en proeven

Een organisatie van vzw Durme i.s.m. JNM-Durmeland. Zie ook op pagina 13!

Info en inschrijving: Jozefien Schaffler, 09 348 30 20

Deze activiteit kwam tot stand met medewerking van Infopunt Toerisme Lokeren, Regionaal Landschap Schelde-Durme, wijkcomité Molsbergen, IDM, Oxfam Wereldwinkel, Velt Reinaert, Bioboerderij Uilenbos.

ZONDAG 27 APRIL

Vogelwandeling aan de Oude Durme

Tijdens deze dauwwandeling tussen de rietkragen van de Oude Durme hopen we te kunnen genieten van het gezang van de blauwborst, die net terug is uit Afrika. Misschien zien we wel een fuut met jongen op de rug! Breng zeker je laarzen mee!

Afspraak: 05.00 uur aan de kade van de Durmebrug in Waasmunster

Info: Jean-Paul De Beleyer, 052 46 21 10

ZONDAG 27 APRIL**Ochtendwandeling met ontbijt**

André Van Doorselaer en Rudi Van Onderbergen nemen je mee op een weidevogelwandeling in het 'Aubroek', het hart van de Scheldebroeken. Na de wandeling kun je als je je vooraf hebt ingeschreven, aansluiten voor een gezellig ontbijt in het Veerhuis.

Afspraak: 07.30 uur Veerhuis in Berlare.
Info: Rudi Van Onderbergen, 0478 49 87 86 of van.onderbergen-waeterschoot@skynet.be

ZONDAG 4 MEI**Grutto-wandeling**

Conservator Mathias Engelbeen besteedt aandacht aan het belang van de Scheldebroeken voor de grutto. Na de wandeling drinken we samen een glas in het Veerhuis.

Afspraak: 09.30 uur Veerhuis in Berlare.
Info: Mathias Engelbeen, 0486 58 25 95 mathias_engelbeen@yahoo.com

ZONDAG 4 MEI**Natuurwandeling in het Molsbroek**

Een CVN-gids laat u meegenieten van de natuurpracht van het Molsbroek.

Afspraak: 14.30 uur bezoekerscentrum Molsbroek
Info: Michaël Crapoen, 09 348 30 20 of bij conservator André Verstraeten, 09 348 18 59

VRIJDAG 9 MEI**Insectenwerkgroep: stippen tellen**

Kan je door het aantal stippen van een lieveheersbeestje te tellen hun leeftijd achterhalen? Zijn lieveheersbeestjes giftig? Dit is slechts een kleine greep uit de vragen die we deze avond proberen te ontsluiten. Welkom aan iedereen!

NR2 | 2008

27

Afspraak: 20.00 uur bezoekerscentrum Molsbroek

Info: Patrick De Spiegeleir, 09 348 83 18

ZONDAG 11 MEI**Het verhaal van de "Nieuwe Dijk"**

Wandeling langs het natuurschoon van de Scheldebroeken op het grondgebied van Zele en Berlare.

We schenken bijzondere aandacht aan de recent verhoogde ringdijk. Waarvoor is die dijk er gekomen? Heeft hij een impact gehad, en zo ja welke dan, op de bijzondere natuurwaarden die je hier kan aantreffen?

Afstand ongeveer 7 km, stevige schoenen aangeraden.

Afspraak: 13.45 uur aan de kerk van Avermaat (Zele) of om 14.00 uur aan het einde van de Scheldestraat (Dijk Zele)

Info: Patrick De Brauwer, 052 44 88 38

ZONDAG 11 MEI**CVN-wandeling Tielrodebroek**

Een CVN-gids neemt u op sleeptouw doorheen het Tielrodebroek.

U komt er meer te weten over de boeiende natuur van dit laaggelegen meersengebied. In geval van slecht weer zijn laarzen geen overbodige luxe.

Afspraak: 10.00 uur Durmeveer, Sint-Jozefstraat, Tielrode (Temse)

Info: Patric Serverius, 03 772 43 84

VRIJDAG 16 MEI
Dag van de Natuur - Revisited

NR212008

28

Vorig jaar hebben we op de Dag van de Natuur (17 nov) in Reservaatzone Donkmeer hout gekapt aan de oeverzone van 'Put 13'. Deze avond gaan we op zoek naar de werkstek, benieuwd hoe die er nu uitziet...

Afspraak: 19.00 uur aan de houten chalet bij ingang Nieuwdonk

Info: Jozefien Schaffler, 09 348 30 20
jozefien.schaffler@vzwdurme.be

ZONDAG 18 MEI
Open dag Scheldebroeken

Vandaag kun je kennismaken met het reservaat 'De Scheldebroeken' en de gelijknamige 'Natuurwerkgroep'. Aan de Scheldedijk (omgeving Veerhuis) wordt van 14.00 tot 18.00 uur een infostand opgesteld. Ook de fietstocht die vandaag door het Regionaal Landschap Schelde-Durme (meer info op www.rlzd.be) wordt georganiseerd, doet onze infostand aan.

Info: Mathias Engelbeen, 0486 58 25 95 en Rudi Van Onderbergen, 0478 49 87 86

ZONDAG 25 MEI
Dag van het Lieveheersbeestje

i.s.m. JNM-Durmeland. Vandaag wordt er naar aloude traditie aandacht besteed aan het lieveheersbeestje. Over heel Vlaanderen kan je deelnemen aan excursies en natuurstudie-sessies. Wij houden ons vandaag bezig met lieveheersbeestjes vangen en determineren in de Scheldebroeken... een buitenkans voor liefhebbers van kriebelbeestjes!

Afspraak: 14.00 uur Veerhuis in Berlare. Einde omstreeks 17.00 uur (zelfde plaats).

Info: Heleentje De Brauwer, 0485 30 67 48
heleentje@jnm.be

ZONDAG 25 MEI
Heiderandwandeling

Zoals de naam al laat vermoeden wandelen we vooral langs de rand en de laatste stukken van de heide. We doen daarbij onder andere de Marktweg, Kuil, Eekhoek en Heidekapel aan. Op deze wandeling verkennen we enkele pittoreske plekje van Waasmunster.

Afspraak: 14.00 uur aan de Heidekapel (Waasmunster)

Info: Clem Ruelens, 052 46 02 56

ZONDAG 25 MEI
Ringen van Steenuilen

I.s.m. Natuurpunt Hamme. Naar jaarlijkse gewoonte gaan we ook nu weer jonge steenuilen ringen in de Durmemeezen. Een opgeleide vogelringer haalt de jonge dieren voorzichtig uit hun speciale nestkasten waarna ze een wetenschappelijke ring rond hun poot krijgen. Zo hoopt men meer te weten te komen over deze fascinerende dieren.

Afspraak: 10.00 uur kerk Hamme Sint-Anna

Info: Frans Van Havermaet, 0499 73 35 14

VRIJDAG 30 MEI
Plantenwandeling in de Scheldebroeken

Het reservaatproject 'De Scheldebroeken' is bekend voor zijn vochtige hooilanden. Specifiek natuurbeheer zorgt er hier voor dat typische planten alle kansen krijgen. Wij gaan op zoek naar planten die kleur geven aan de 'meersen': echte koekoeksbloem, scherpe boterbloem, moerasstreepzaad, penningkruid, knoopkruid, tweerijige zegge, dotterbloem...

Afspraak: 19.00 uur aan het Veerhuis in Berlare

Info: Jan Maertens, 0478 76 55 49

ZONDAG 01 JUNI**Natuurwandeling in het Molsbroek**

Een ideale kennismaking met dit 80 hectare groot natuurreservaat. De absolute topperiode voor een geleid bezoek. I.s.m. CVN.

Afspraak: 14.30 uur bezoekerscentrum Molsbroek

Info: Michaël Crapoen, 09 348 30 20 of bij conservator André Verstraeten, 09 348 18 59

ZATERDAG 07 JUNI**Dag van de Compostmeesters**

I.s.m. met IDM en de Zeelse Compostmeesters. Met doorlopende demonstraties (van 9.00 tot 15.00 uur) kom je meer te weten over de natuurlijke verwerking van groen afval en de waarde ervan voor jouw eigen tuin.

Afspraak: Containerpark van Zele

Info: Patrick De Brauwier, 052 44 88 38

NR212008

29**Roofvogelcursus volwassenen**

Ook geïnteresseerd in de fascinerende wereld van de roofvogels? Ben je leerkracht of gewoon geïnteresseerd in deze vogels? Dan is deze cursus zeker iets voor jou! Tijdens de 4 activiteiten belichten we de verschillende aspecten van dag- en nachtroofvogels. Na een theoretische inleiding met prachtig beeldmateriaal gaan we zelf aan de slag met het uitpluizen van braakballen. We sluiten de cursus af met een roofvogelwandeling in het stiltegebied van de Fondatie van Boudelo, met het vrijlaten van enkele dieren uit het vogelopvangcentrum als kers op de taart.

Prijs: leden € 5,00, niet-leden € 13,00 (lidgeld inbegrepen) ook inbegrepen: 4 begeleide activiteiten, hand-outs, pluistabel en uilenbrochure.

Info en inschrijving (aantal deelnemers is beperkt): Jozefien Schaffler, 09 348 30 20 of jozefien.schaffler@vzwdurme.be

Vrijdag 6 juni

Eddy Gadeyne geeft een inleidende voorstelling over de verschillende roofvogels in België. Hij bespreekt de verschillende dieren die je hier bij ons kan waarnemen, hun levenswijze en hoe je ze kan herkennen. **Afspraak:** 20.00 uur bezoekerscentrum Molsbroek

Donderdag 12 juni

Hoe zijn uilen aangepast om in de duisternis te jagen? Waarom produceren ze braakballen? Op deze en nog veel andere vragen krijg je een antwoord tijdens de powerpointpresentatie over 'Uilen en braakballen' door Jan Maertens. **Afspraak:** 20.00 uur bezoekerscentrum Molsbroek

Vrijdag 20 juni

Na de theorie beginnen we aan de praktijk. We onderzoeken de inhoud van verschillende braakballen aan de hand van een handige pluistabel. Als je de muizenkaakjes en botjes wil meenemen, breng je best een klein doosje of afsluitbaar zakje mee. **Afspraak:** 20.00 uur bezoekerscentrum Molsbroek

Zondag 22 juni

De conservator van het natuurreservaat 'De Fondatie van Boudelo' Paul Vercauteren kent waarschijnlijk elke roofvogel van zijn reservaat. Hij neemt ons mee voor een heuse roofvogelwandeling, waarbij we kunnen meegenieten van zijn jarenlange ervaring als conservator van dit prachtige gebied. Aansluitend krijgen we enkele roofvogels van het Vogelopvangcentrum Zele te zien, en misschien worden er zelfs enkele exemplaren vrijgelaten! **Afspraak:** 14.00 uur Fondatie van Boudelo, op de hoek van de Weimanstraat en de Liniedreef in Sinaai.

ZONDAG 8 JUNI**CVN-wandeling in de Fondatie**

NR21/2008

30

Vochtige ruimtes, hakhoutbossen, volgroeide gemengde loofbossen, hooilanden, een hoogstammige boomgaard, fraaie poelen, randsloten, veldwegels en het algemeen voorkomen van knotbomen bepalen er het uitzicht. vzw Durme past een gericht beheer toe en daardoor krijgt de natuur nu opnieuw alle kansen.

Afspraak: 14.00 uur Oud Gemeentehuis Dries Sinaai

Info: Patric Serverius, 03 77243 84

ZONDAG 8 JUNI**Insectenwandeling in de Turfmeersen**

In deze laaggelegen meersen liggen her en der nog enkele relatief ongerepte oude turfputten. Door deze nog vrij grote ongerepteheid tref je hier enkele bijzondere insectensoorten aan.

Afspraak: 13.30 uur aan bezoekerscentrum Molsbroek

Info: Patrick De Spiegeleir, 09 348 83 18

ZONDAG 8 JUNI**Wandeling in De Linie**

Een landschap geboetseerd door mens en natuur, laarzen gewenst.

Afspraak: 14.00 uur Kerk Eksaarde

Info: Geert Braem, 09 348 47 78

VRIJDAG 13 JUNI**Insectenwerkgroep: waterige waterbeestjes**

Zoals we deze avond zullen zien ligt er ook onder water een heuse insectenwereld verborgen. We exploreren de poel naast het bezoekerscentrum.

Afspraak: 19.00 uur in het bezoekerscentrum Molsbroek

Info: Patrick De Spiegeleir, 09 348 83 18

VRIJDAG 20 JUNI**Zomertentoonstelling "Berlare in 't Groen"**

Tentoonstelling opgebouwd door alle klassen van de Vrije Basisschool De Duizendpoot uit Berlare. Kom kijken hoe de kinderen groot en klein zich laten inspireren door het veelzijdige groen van hun omgeving. Opening van de tentoonstelling op vrijdag 20 juni om 19.00 uur in bezoekerscentrum Donkmeer.

Afspraak: juli en augustus elke zon- en feestdag van 14.00 tot 18.00 uur. Gratis toegankelijk.

Info: Jan Maertens, 09 348 30 20

ZATERDAG 5 JULI**Koken met kruiden**

I.s.m. Velt Reinaert. Na een kruidenwandeling in het Molsbroek gaan we met onze vondsten aan de slag om een lekker hapje te bereiden.

Schrijf je snel in, want het aantal plaatsen is beperkt!

Prijs: € 10,00 per persoon, wandeling, kookactiviteit en ingrediënten inbegrepen.

Afspraak: 14.00 uur in het bezoekerscentrum Molsbroek

Info en inschrijving: Jozefien Schaffler, 09 348 30 20 of jozefien.schaffler@vzwdurme.be

ZONDAG 6 JULI**Natuurwandeling in het Molsbroek**

Alles aan en in het Molsbroek ademt als het ware "zomer" uit. De CVN-gids vertelt er u graag meer over.

Afspraak: 14.30 uur bezoekerscentrum Molsbroek

Info: Michaël Crapoen, 09 348 30 20 of bij conservator André Verstraeten, 09 348 18 59

VRIJDAG 11 JULI**Insectenwergroep: thema mimicry**

Op welke manier zetten insecten predatoren op het verkeerde been of hoe schrikken ze die af. We zoeken en bespreken enkele voorbeelden.

Afspraak: 19.00 uur in het bezoekerscentrum Molsbroek

Info: Patrick De Spiegeleir, 09 348 83 18

ZATERDAG 12 JULI**Lange Zomerse Wandeling**

Lange zomeravondwandeling langs het natuurschoon van de Donk en de wijde omgeving. Ongeveer 15 km, stevige schoenen nodig.

Afspraak: 19.00 uur aan bezoekerscentrum Donkmeer.

Info: Patrick De Brauer, 052 44 88 38

NR2 | 2008

31

Roofvogeltentoonstelling

Roofvogels en uilen fascineren iedereen door hun indrukwekkende vliegkunst en jachttechniek. In vele culturen werden ze bewonderd, maar in andere genadeloos vervolgd. Benieuwd naar hun levenswijze, hoe ze jagen en daarvoor uitgerust zijn? Kom en ontdek deze prachtige vogels vanaf 1 maart in een boeiende tentoonstelling, gerealiseerd door het natuureducatief centrum 'De Vroente' in het bezoekerscentrum Molsbroek.

De tentoonstelling is te bezichtigen tijdens de openingsuren van het bezoekerscentrum Molsbroek in Lokeren (zie www.vzwdurme.be), van 1 maart tot 30 juni 2008.

Lidgeld al betaald?

De natuur heeft uw steun hard nodig!

Door lid te blijven van vzw Durme help je de natuur langs Durme, Moervaart en Schelde beter te beschermen.

Met jouw financiële steun kunnen we nieuwe gronden aankopen, natuurontwikkelingsprojecten opzetten en natuureducatieve activiteiten organiseren!

Lid zijn kost amper € 8,00 per jaar. Als lid krijg je een abonnement op ons driemaandelijks ledenblad "Durme- en Scheldeland".

De leden die ook "t Groene Waasland", het tijdschrift dat vzw Durme uitgeeft samen met

andere Wase verenigingen, wensen te ontvangen betalen daarvoor slechts € 11,00.

Je giften zijn uiteraard ook steeds meer dan welkom. Vanaf € 30,00 (bovenop het lidgeld) krijg je van ons een fiscaal attest toegezonden. Je lidmaatschap vernieuwen kan door overschrijving op rekening 001-2299900-09 of door contante betaling in het bezoekerscentrum Molsbroek en Donkmeer.

Meer informatie kan je ook steeds krijgen op het secretariaat, 09 348 30 20.

Contactadressen afdelingen:

Lokeren - Moerbeke - Sint-Niklaas - Stekene:
A. Verstraeten, Waasmunsterbaan 124a, 9160 Lokeren, 09 348 18 59

Hamme-Dendermonde: M. Hebbelinck, 052 47 79 77

Waasmunster - Temse: C. Ruelens,
Fortenstraat 72, 9250 Waasmunster 052 46 02 56

Zeel - Berlare - Wichelen: J. Maertens,
Dijkstraat 182, 9240 Zeel, 052 45 31 41

vzw Durme**Regionale vereniging voor natuur- en milieubeheer**

Secretariaat en zetel: Molsbergenstraat 1 | 9160 Lokeren

tel./fax: 09 348 30 20 | e-mail: info@vzwdurme.bewebsite : www.vzwdurme.be

Het secretariaat is open: van maandag tot vrijdag: van 8u tot 12u, van maandag tot woensdag: van 13u tot 17u en van donderdag tot vrijdag: van 13u tot 16u. Weekend: zie openingsuren bezoekerscentrum Molsbroek.

Informatiecentra**Bezoekerscentrum Molsbroek, Molsbergenstraat 1, 9160 Lokeren**

Tentoonstelling over de omgevende natuur, de geschiedenis van het landschap, dia- en videovoorstellingen, terras en leeshoek met drankgelegenheid, documentatiehoek, documentatiehoek met o.a. alle uitgaven van de Avifauna van de Durmevallei en met het standaardwerk The Birds of the Western Palearctic van Stanley Cramp. Verhuur van verrekijkers en gezinsrugzakjes.

Openingsuren: Van 1 februari tot 31 mei: zon- en feestdagen van 14u tot 18u, elke woensdag van 13u tot 17u. Van 1 juni tot 15 september: van zaterdag tot zondag van 14u tot 18u, van dinsdag tot vrijdag van 13u tot 17u. Van 16 september tot 31 oktober: zondag van 14u tot 18u, elke woensdag van 13u tot 17u. Van 1 november tot 31 januari: zondag van 14u tot 17u. *Gratis toegankelijk. Op aanvraag geleide bezoeken voor groepen en scholen: tel./fax: 09 348 30 20. Elke deelnemer kan een verrekijker gebruiken en ontvangt een drankje, een balpen en de begeleiding door een natuurgids. De kostprijs bedraagt € 3 per deelnemer.*

Bezoekerscentrum Donkmeer, Donkiaan (Thv het A. Nelenpad), 9290 Berlare
(bereikbaar via de parking tegenover de kapel van Barendonk)

Tentoonstelling over de geschiedenis van het Donkmeer, het reservaat, de eendenkooi en de werking van vzw Durme. Op aanvraag toegankelijk. Er kunnen geleide bezoeken voor groepen en scholen worden georganiseerd. Reserveren kan via tel./fax: 09 348 30 20.

Openingsuren: In het zomerhalfjaar voor groepsbezoeken op aanvraag.
Elke zon- en feestdag in juli en augustus van 14 tot 18.00 uur.

Milieumediatheek, Kasteel Blauwendael, 9250 Waasmunster

Meer dan 3400 boeken, rapporten, brochures, diareksen, video- en audiocassettes, kaarten en informatieve spelen over uiteenlopende natuur- en milieuthema's.

Openingsuren: Elke tweede zondag van de maand, van 10u tot 12u en op aanvraag via 052 46 02 56.

Durme- en Scheldeland

Driemaandelijks tijdschrift
van vzw Durme

België/ Belgique
P.B.
9160 Lokeren 1
3/5066

V.U. Domien Van Parys
Molsbergenstraat 1, 9160 Lokeren

2008 | jaargang 11 | Nr 2
Afgiftekantoor Lokeren 1